

Møte onsdag den 6. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 2):

1. Finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2005
2. Referat

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil framsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:04:03]: På vegne av representanten Lodve Solholm og meg selv vil jeg fremsette et forslag om å oppheve markedsreguleringen av egg og fjørfe.

Presidenten: Representanten Jan Simonsen vil framsette to private forslag.

Jan Simonsen (uav) [10:04:43]: Jeg har gleden av å framsette to private forslag, et forslag om å innføre en ordning med lukkede mottaksleirer for asylsøkere og et forslag om forbud mot seksuell bruk av dyr.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo vil framsette et privat forslag.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:05:18]: Jeg vil fremme et forslag på vegne av Sigbjørn Molvik, Ola D. Gløtvold og meg selv om rett til tilståelse av rehabiliteringspenger utover 52 uker etter unntaksbestemmelsene.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Statsråd Per-Kristian Foss overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

S a k n r . 1

Finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2005

Statsråd Per-Kristian Foss [10:06:20]: Norsk økonomi er på vei opp av bølgedalen. Den økonomiske veksten tar seg opp, sysselsettingen øker, og ledigheten er på vei ned. Den økonomiske politikken som føres, gir resultater. Regjeringens budsjettforslag for 2005 bygger opp under den positive utviklingen vi nå er inne i. Grunnlaget for velferdsstaten skal sikres på denne måten.

Regjeringen prioriterer innenfor ansvarlige rammer, slik at norske arbeidsplasser ikke trues. Derfor inneholder budsjettet også enkelte forslag til innstramminger. Disse vil sikkert møte kritikk fra ulike hold, også i denne sal.

Innenfor gitte rammer vil det være rom for ulike prioriteringer. Diskusjoner og forhandlinger om budsjettet

fremover vil få frem det til fulle. Men selv om vi kan være politisk uenige om innretningen av et budsjett, og gjerne også rammer, betyr ikke det at vi har et samfunn og en økonomi preget av kaos og krise, slik en tabloidisert debatt ofte kan gi inntrykk av.

Vi må ikke glemme at Norge er et godt land å bo i. Slik skal det fortsatt være. På enkelte viktige områder står vi selvsagt overfor utfordringer. Vi må øke verdiskapingen; hele grunnlaget for velferden skal sikres på den måten. Samtidig må vi sikre at offentlige velferdsordninger er bærekraftige på sikt, slik at også fremtidige generasjoner kan nyte godt av disse ordningene.

Norske bedrifter har vært gjennom til dels tøffe tider. Dette har mange enkeltmennesker også merket: Noen har mistet jobben, andre har følt utrygghet for den. Og noen arbeidssøkende har ikke fått jobb fordi ingen har etterspurt deres arbeidskraft.

Det er sløsing med menneskelige ressurser når vi som samfunn ikke klarer å nyttiggjøre oss den enkeltes evner og kunnskaper. Derfor har Regjeringens hovedmål vært å få flere i arbeid. Denne politikken gir nå resultater.

Samarbeidsregjeringen overtok i en situasjon hvor mye gikk gal vei i norsk økonomi:

- Renten lå på 7 pst., langt over nivået hos våre handelspartnere.
- Kronen hadde begynt å styrke seg – og forverret konkurransesituasjonen for norske arbeidsplasser.
- Ledigheten var begynt å stige.
- Det høye norske kostnadsnivået hadde i flere år blitt forverret som følge av dyre lønnsoppgjør og økte skatter og avgifter.

Regjeringens utfordring var å snu denne utviklingen – ikke ved panikkartede enkelttiltak, men ved å ta tak i de grunnleggende utfordringene.

Derfor har vi ført en finanspolitikk som har gitt rom for lavere rente og kronekurs. På den måten har bedriftene igjen kunnet øke produksjonen, øke sysselsettingen og øke investeringene i Norge.

På halvannet år har renten gått ned med mer enn fem prosentpoeng. Det store gapet som var mellom norske og utenlandske renter, er borte. Dette har bidratt til at kronen har svekket seg kraftig. Den styrkingen av kronen som fant sted gjennom 2002, og som kom på toppen av flere år med kostnadsvekst i næringslivet, er langt på vei reversert.

Det store fallet i norske renter har dessuten forbedret privatøkonomien for mange. Spesielt har de med store lån i etableringsfasen merket dette. Den personlige økonomien er blitt styrket. Det har også gitt bedre velferd.

Regjeringen har lagt vekt på å videreføre det inntektspolitiske samarbeidet med partene i arbeidslivet. Det er positivt at partene i arbeidslivet har bidratt til å sikre en god økonomisk utvikling. Selv om lønnsveksten er redusert de siste årene, er den imidlertid fortsatt høyere enn hos våre handelspartnere. Dette forblir en utfordring for norsk næringsliv.

Regjeringen har også vært med på å få ned kostnadsnivået i norske bedrifter ved å redusere skatter og avgifter, spesielt innrettet mot næringslivet.

Regjeringens økonomiske politikk gir nå resultater.

Sysselsettingen øker. Etter et svakt første kvartal økte den med hele 10 000 personer i annet kvartal. Flere personer melder seg nå på arbeidsmarkedet, som følge av optimismen i norsk økonomi. Dermed går ikke ledigheten like raskt ned som sysselsettingen øker.

Ledigheten er likevel på vei ned. På årsbasis anslår vi ledigheten for inneværende år til 4,4 pst. For neste år regner vi med at ledigheten vil være 4,1 pst.

Den økonomiske veksten i Norge er nå høy. Lave renter og høy inntektsvekst stimulerer innenlandsk etterspørsel. Svakere krone letter situasjonen for konkurranseutsatte bedrifter. I tillegg bidrar et oppsving internasjonalt til at utsiktene for eksportsektoren fremstår som lysere. Etter en vekst på bare 0,6 pst. i fjor anslås BNP for Fastlands-Norge å øke med i overkant av 3 pst. både i inneværende år og i 2005. Dette plasserer oss i Europa-toppen når det gjelder økonomisk vekst.

Denne utviklingen er bra. God økonomisk vekst er viktig for at den enkelte skal ha en jobb å gå til, for at flere vil satse på fremtiden, og for at vi skal kunne sikre velferden.

Prisveksten er for tiden svært lav. Det skyldes i hovedsak økt innenlandsk konkurranse og billig import. Blant annet har handelen med Kina og andre lavkostnadsland økt. Den lave prisveksten bidrar til vekst i realinntektene og til økt velferd. I dagens situasjon er den ikke et tegn på en svak økonomisk utvikling. Svekkelsen av kronen og forventet god vekst i norsk økonomi fremover trekker i retning av at prisveksten gradvis vil ta seg opp. Det er viktig at pengepolitikken over tid bidrar til stabile forventninger til prisutviklingen, i tråd med inflasjonsmålet.

Den amerikanske presidenten Herbert Hoover sa, lettere ironisk, en gang: Salige er de unge, for de skal arve nasjonens gjeld. Nå er det heldigvis ikke slik at statsgjelden i Norge tynger. Vi skiller oss fra andre land ved at vi har store petroleumsressurser som omgjøres til finansiell formue i Petroleumsfondet. Men samtidig bygger vi opp gjeld til fremtidige generasjoner. Vi må derfor finne en god balansegang mellom det å bruke noe av pengene i dag og samtidig sette av noe til fremtidens generasjoner. Måten vi gjør dette på, er uttrykt i den såkalte handlingsregelen. Den får skryt internasjonalt. Jeg tror vi kan være stolte av hvordan vi forvalter vår formue, forvalter den slik at både vi som lever i dag, og de som kommer etter oss, får glede av denne formuen.

Handlingsregelen tilsier at vi over tid skal bruke forventet realavkastning av Petroleumsfondet, satt til 4 pst. Samtidig sier regelen at vi må ta hensyn til konjunktursituasjonen, slik at det kan brukes noe mer i dårlige tider eller ved fall i fondskapitalen. Nedgangskonjunktorene og børsfallet internasjonalt i 2001 og 2002 har bidratt til at vi bruker mer enn en mekanisk anvendelse av handlingsregelen skulle tilsi. I budsjettet for 2005 utgjør det strukturelle underskuddet 66,4 milliarder kr. Det er 24 milliarder kr mer enn en 4 pst.-avkastning av fondet. Merbruken av oljeinntekter er noe mindre enn i inneværende år. Anslagene for kapitalen i Petroleumsfondet til-

sier at vi vil nå 4 pst.-banen først mot slutten av dette tiåret. Det er dermed ikke rom for noen vesentlig økning i bruken av oljeinntekter i de nærmeste årene.

Jeg mener det er viktig å peke på alle de mulighetene vi som nasjon har for å kunne være et godt land å bo i – også i fremtiden.

Med rundt 1 000 milliarder kr «på bok», altså i Petroleumsfondet, og mange milliarder i Nordsjøen har vi et bedre utgangspunkt enn de fleste andre land. Likevel: Vår aller viktigste ressurs, også målt økonomisk, er vår arbeidskraft. Derfor er det så viktig at vi utnytter den godt.

Det er en kjensgjerning at norsk arbeidskraft er relativt dyr. Til gjengjeld er den kompetent. Vi har et av de høyeste utdanningsnivåene i verden. I Norge har én av tre personer i arbeidsdyktig alder høyere utdanning, godt over snittet i OECD-landene. Andelen med høyere utdanning er dessuten stadig økende.

En rekke undersøkelser tyder på en «vinn-vinn»-effekt ved et høyere utdanningsnivå: Jo mer vi lærer i det formelle utdanningssystemet, desto mer blir vi i stand til å lære i arbeidslivet. Det lover godt for evnen til å være nyskapende og til å takle de omstillingene som er en naturlig del av en økonomisk og industriell utvikling.

Det er imidlertid ikke slik at *all* norsk arbeidskraft er dyr i forhold til våre konkurrentland. Undersøkelser viser faktisk at vi har blant de billigste kunnskapsarbeiderne i Norge. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å konkurrere i den globale kunnskapsøkonomien. Det er jo nettopp ved å satse på kunnskap at vi legger grunnlaget for fremtidens næringsliv.

Norge skiller seg ut internasjonalt ved at vi har svært høy yrkesdeltakelse. En viktig forklaring er at norske kvinner deltar mer aktivt i yrkeslivet enn kvinner i mange andre land. Det at vi har klart å holde ledigheten relativt lav, bidrar dessuten til at flere ser muligheten for å få jobb og derfor velger å gå ut i arbeidslivet.

Den norske arbeidskraften er dessuten produktiv. Ifølge tall fra OECD var bruttonasjonalproduktet pr. arbeidet time i Norge over 30 pst. høyere enn i USA i 2001. Våre nordiske naboland Sverige og Finland lå om lag 15 pst. under USA. Hvis vi holder oljesektoren utenom, var verdiskapingen pr. arbeidet time i Norge fremdeles høyere enn i USA.

Vi må huske på alle disse positive sidene ved det norske samfunnet og arbeidslivet når vi ellers, i politiske debatter, blir minnet om alt det som fungerer mindre bra.

For at vi skal sikre morgendagens velferdsgoder, må vi være villige til å gjennomføre nødvendige reformer i dagens ordninger. Utfordringen i Norge er å få flere i arbeid. Vi har, som nevnt, høy yrkesdeltakelse, men samtidig har vi veldig mange mennesker i arbeidsfør alder som av en eller annen grunn er ute av arbeidsmarkedet for kortere eller lengre tid.

Nesten én av fem nordmenn i yrkesaktiv alder har i dag trygd som sin viktigste kilde til livsopphold. Jeg er sikker på at vårt velferdssystem og vårt arbeidsliv i større grad kan legge til rette for at noen av disse kan jobbe. Det hviler et stort ansvar på oss som politikere, på ar-

beidsgiverne og på den enkelte arbeidstaker for å gjøre noe med dette.

Offentlige velferdsordninger må utformes slik at den enkelte gis mulighet for å komme tilbake i arbeid når det er mulig. Regjeringen har gjennomført viktige endringer i ordninger som uførestønad og dagpenger for arbeidsledige. Disse endringene vil bidra til å stimulere til arbeid. Effektene av endringene vil vi imidlertid først se når de nye ordningene har virket noen år.

Det er nødvendig å reformere vårt pensjonssystem. Regjeringen tar i løpet av høstsesjonen sikte på å legge frem en stortingsmelding om dette. Reformen skal ha som mål at de unge i dag og senere generasjoner skal føle sikkerhet for sine pensjoner, for sin trygghet. Dagens system er ikke bærekraftig. Det har Pensjonskommisjonens innstilling til fulle dokumentert. Mens det i 1967 var fire yrkesaktive for hver pensjonist, vil det i 2050 være færre enn to bak hver pensjonist. Fra 1972 til 2001 økte antallet sysselsatte med om lag 650 000, mens antallet alderspensjonister økte med om lag 280 000. Fra nå og fremover mot 2050 vil forholdet bli motsatt.

Det er viktig at vi griper fatt i disse utfordringene nå. Enkelte mener vi kan lene oss tilbake fordi økonomien for øyeblikket går godt og oljeprisen er høy. Jeg vil advare mot en slik politikk. Det er å gamble med fremtidens pensjoner. Vi må, som politikere i dag, føre en politikk som gjør at neste generasjon har et godt grunnlag. I perspektivmeldingen, som vi legger frem senere i høst, vil vi drøfte disse fremtidsutsiktene grundig.

Hvis vi *ikke* reformerer gradvis nå, vil det i fremtiden bli nødvendig med enda bitrere medisin, i form av smertefulle kutt i utgifter og økte skatter og avgifter. Det er ikke et bedre alternativ når velferd og verdiskaping er viktigst.

Vi har bare råd til god velferd for alle i vårt samfunn hvis vi gjør det mulig å skape og sikre arbeidsplasser i landet. Derfor kan aldri velferd settes opp mot verdiskaping – det ene forutsetter det andre.

Norske bedrifter møter stadig tøffere konkurranse, både nasjonalt og internasjonalt. Det er bra fordi det gir oss som forbrukere bedre kvalitet og lavere pris. Norske bedrifter må være i stand til å gripe de mulighetene og møte de utfordringene som globaliseringen innebærer. Slik legger vi til rette for arbeidsplasser også i fremtiden.

Ingen regjering har noensinne gjort så mye for å forbedre næringslivets rammevilkår som denne. Samarbeidsregjeringens fremtidsrettede næringspolitikk satser på forskning og kunnskap, legger til rette for innovasjon i næringslivet og bidrar til å forbedre konkurranseevnen.

Vi har nå gjennomført lettelsener i skatter og avgifter på noe over 19 milliarder kr. En stor del av disse lettelsene har kommet næringslivet direkte til gode. Investeringsavgiften er borte, den investeringsfiendtlige utbytteskatten er fjernet, og det er innført et eget fradrag for utgifter til forskning og utvikling, kalt SkatteFUNN.

Regjeringen presenterte tidligere i år en skattereform. Den vil gi et mer rettferdig og mer konkurransedyktig skattesystem. Reformen vil redusere skatten for vanlige lønsmottakere og gjøre det mer gunstig å investere og

satse i Norge. Stortingets behandling av skattereformen før sommeren gav Regjeringen et grunnlag for å gå videre med reformen. Den skal gradvis fases inn over tre år, og vi begynner i budsjettet for 2005.

Et allment akseptert skattesystem forutsetter at arbeidsinntekter likebehandles skattemessig, uavhengig av om de er opptjent av en lønnsstaker, aktiv eier eller personlig næringsdrivende. Det er urettferdig når to personer beskattes helt forskjellig for samme arbeidsinnsats. Delingsmodellen, som skulle sørge for likebehandling, fungerer ikke lenger etter hensikten. Det har blitt for lett, og det har blitt for lønnsomt, å kamuflere reelle arbeidsinntekter som utbytte. Dette svekker folks generelle tillit til skattesystemet.

For å kunne fjerne delingsmodellen må forskjellen i marginals-katten på arbeidsinntekt og aksjeinntekt reduseres kraftig. Derfor må skatten på høy aksjeavkastning øke og skatten på arbeidsinntekt reduseres. For å gi næringslivet bedre forutsigbarhet fremmes det også lovforslag om aksjonærmodellen og avvikling av delingsmodellen allerede nå, men med iverksetting fra 2006.

Reformen vil også sikre at våre skatteregler er i samsvar med EØS-forpliktelsene. Den usikkerheten som råder rundt dagens system, vil nå bli borte. Dette er helt nødvendig. Ved gradvis å fjerne formuesskatten, innføre utbytteskatt med skjerming og redusere skatten på arbeid bringer vi Norge på linje med de fleste land i Europa.

Regjeringen foreslår nye skattelettelsener for neste år som netto utgjør 3,3 milliarder kr påløpt. Når det tas hensyn til vedtak inneværende år som har budsjettvirkning først neste år, utgjør samlede netto skattelettelsener i 2005 1,65 milliarder kr bokført.

Vi reduserer toppskattsatsene og hever innslagspunktet til 381 000 kr. I 2005 vil det være 235 000 færre skattytere som betaler toppskatt, sammenlignet med året 2001.

Vi foreslår også å øke minstefradraget for lønnsinntekter ved at satsen økes fra 24 pst. til 27 pst. og øvre grense økes til 56 000 kr.

Lettelsene i toppskatt og økningen i minstefradraget utgjør til sammen 7,7 milliarder kr og sikrer at alle inntektsgrupper får lavere skatt på arbeid. Samlet sett får 1,1 millioner personer redusert marginals-katt på lønn med Regjeringens forslag. Dette er viktig for å stimulere til arbeid.

Regjeringen starter også nedtrappingen av formuesskatten. Dette gjøres ved å innføre en felles verdsettelses-sats for alle aksjer, også børsnoterte, og andeler i verdipapirfond. Vi foreslår også å øke innslagspunktet for formuesskatten.

Fordelsskatten på egen bolig oppleves av mange som svært urettferdig, og det forstår jeg. Konklusjonen på det er at Regjeringen foreslår å fjerne denne skatten helt i tråd også med Regjeringens tiltredelseserklæring og politiske dokument.

Regjeringen innførte fra og med 2002 et eget fradrag for gaver til frivillige organisasjoner. Dette er viktig for å styrke økonomien til de mange frivillige som gjør et viktig arbeid i hele landet. I dag er grensen for fradrag

6 000 kr. For neste år foreslår vi å øke grensen til 12 000 kr.

For å forenkle skattesystemet foreslår Regjeringen en del enkeltendringer som samlet gir en innstramning på rundt 1 milliard kr. Vi foreslår bl.a. å stramme inn fradraget for daglig arbeidsreise, avvikle kostfradraget for pendlere og skattefritaket for fri kost for ansatte på sokkelen. Det gjør at disse arbeidstakere bringes på linje med det som gjelder i skattesystemet for andre arbeidstakere med tilsvarende fri kost. Disse endringene vil bidra til større grad av skattemessig likebehandling av personer med lik inntekt.

Regjeringen prioriterer å redusere skatten på arbeid. Vi foreslår en forsikring av beskatningen fra arbeid til konsum ved at momssatsene økes med ett prosentpoeng. Dette gir økte inntekter på i overkant av 6 milliarder kr påløpt. Med disse forslagene vil samlede skatte- og avgiftslettelser i løpet av stortingsperioden beløpe seg til 21,6 milliarder kr.

Regjeringen vil forbedre det norske velferdssamfunnet. Den offentlige velferden må fornyes slik at den blir mer målrettet og tilpasset den enkeltes behov.

Kommunene er ansvarlige for mange viktige velferdstilbud. Derfor styrker Regjeringen kommuneøkonomien med nærmere 2,75 milliarder kr. Dette er mer enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i vår. Veksten i de frie inntektene utgjør 1 milliard kr. Blant de øremerkede bevilgningene er de største satsingene barnehager, psykiatri og økt timetall i grunnskolen.

Regjeringens viktigste mål i barnehagepolitikken er en plass til alle som ønsker det. Vi vil derfor i budsjettet prioritere de familiene som fortsatt står i kø, ved å satse på bygging av nye barnehageplasser. I tillegg til en betydelig kapasitetsøkning styrkes det offentlige tilskuddet til private barnehager. På den måten oppnår vi større grad av likebehandling.

Bevilgningene til barnehagesektoren øker med 1,4 milliarder kr i 2005. Dermed har bevilgningene til sektoren samlet sett økt med nærmere 7 milliarder kr nominelt fra 2002 til 2005. Høyere utbygging og lavere foreldrebetalning har ført til en vesentlig økning i etterspørselen etter heldags barnehageplasser og en nedgang i deltidsplasser. Så langt innebærer det at kapasitetsveksten stort sett har gått med til å dekke økt etterspørsel etter heltidsplasser fra barnefamilier som allerede hadde et tilbud på deltid til sine barn. Dermed er køen heller ikke blitt vesentlig kortere. Regjeringen mener derfor det ikke er realistisk å nå målet om «tilnærmet full behovsdekning» i 2005, slik barnehageforliket forutsatte ved innføringen av trinn 2 i maksprisen. I tråd med barnehageforliket prioriteres derfor tiltak for å øke tilbudet av plasser fremfor en ytterligere prisreduksjon i neste års budsjett.

Høstens TV-aksjon «Hjertesor» vil minne oss om triste sider ved vårt eget samfunn. Heldigvis har det de siste årene blitt større åpenhet om mental helse i Norge, men vi har fortsatt mye ugjort. Dette gjelder både hvordan den enkelte av oss og det offentlige møter disse problemene. I budsjettforslaget fortsetter Regjeringen opptrappingen av psykiatrisatsingen. Bevilgningene til økt

drift øker med 850 mill. kr. Kommunene prioriteres i større grad når det gjelder driftsmidler i 2005-budsjettet enn tidligere. I tillegg foreslås det mer enn 700 mill. kr til investeringer i tilknytning til planen. Det foreslås en egen storbysatsing på bakgrunn av de spesielle utfordringene storbyene har på dette området.

Noen av dem som trenger vår hjelp aller mest, får ikke et godt nok tilbud. Fornyetelsen av velferdssamfunnet krever derfor at vi gjør mer enn å utvide eksisterende universelle ordninger. Den offentlige velferden må i større grad hjelpe den enkelte i hans eller hennes konkrete situasjon. Regjeringen har derfor som den første regjering lagt frem en tiltaksplan mot fattigdom.

Vår hovedstrategi for å forebygge og hjelpe personer ut av fattigdommen er å gjøre flere i stand til å forsørge seg selv gjennom eget arbeid. Derfor fortsetter vi med tiltak for å hjelpe flere personer tilbake til arbeidslivet. Samtidig målretter vi velferdsordningene, slik at tjenester og overføringer samlet bidrar til at den enkelte kan komme i arbeid. Flere av tiltakene i planen skal forebygge sosial utstøting, særlig blant barn og unge. De er spesielt rettet mot de tyngste rusmiddelmissbrukerne. Etter at Samarbeidsregjeringen tiltrådte, er det totalt satt inn over 3 milliarder kr til ekstra tiltak på dette feltet for årene 2002–2005.

Som en rik nasjon har vi en særskilt forpliktelse til å hjelpe de aller fattigste i verden. Derfor fortsetter Regjeringen opptrappingen av internasjonal bistand. For neste år økes bevilgningene med 1,6 milliarder kr. Bistanden vil dermed utgjøre 0,95 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt neste år, opp fra 0,89 pst. i 2001. Utviklingen i bistandsbudsjettets andel av BNI må ses i lys av at anslått nasjonalinntekt er kraftig oppjustert som en følge av høyere oljepris enn tidligere lagt til grunn.

Regjeringen har prioritert utdanningsatsingen i vårt bistandsarbeid. Bare siden 2002 har vi fordoblet bevilgningene til utdanningsformål. Blant de mest sentrale områder er videre bekjempelse av hiv/aids, arbeidet for godt styresett i utviklingslandene og kamp mot korrupsjon i våre samarbeidsland.

For at Norge også fremover skal være et rikt land, må vi legge grunnlaget for fremtidig verdiskaping nå. Vi må gjøre det mulig for bedrifter og mennesker med pågangsmot og skaperevne å utvikle lønnsom virksomhet. Næringspolitikk handler ikke bare om å legge til rette for å sikre de arbeidsplassene som allerede finnes. Vi må også ha en politikk for de arbeidsplassene som skal skapes i morgen. Da må vi bli flinkere til å få frem de gode ideene, ved at flere tør ta sjansen og satse på nye prosjekter. Dette må skje både i eksisterende bedrifter og ved at flere starter opp ny virksomhet.

Jeg besøkte tidligere i år Alnæs Marine Oils, som det heter. Bedriften ligger i Kristiansund. Med utgangspunkt i de store fiskeressursene i havet benytter denne bedriften seg av høyt utdannet arbeidskraft, forskning og utvikling for å utvikle Omega-3 og fiskeoljer til verdensmarkedet. Bedriften har i løpet av de 40 årene den har eksistert, utviklet seg fra å være et trading-firma til å bli et fiskeoljeraffineri med ledende teknologi og kompetanse. Med

støtte fra SkatteFUNN-ordningen og bedringene i de generelle rammevilkårene for eksportindustrien har denne bedriften et godt grunnlag for å satse og skape nye arbeidsplasser.

Forskning og utvikling er en av de viktigste kildene til innovasjon og langsiktig vekst. Fra 2001 til 2005 er de offentlige bevilgningene økt med nesten 30 pst. Regjeringen foreslår nå å øke Forskningsfondet, slik at samlet kapital i fondet blir 36 milliarder kr. Da Regjeringen overtok i 2001, var fondet på 10 milliarder kr.

I tillegg til å øke de offentlige forskningsbevilgningene har Regjeringen stimulert den private forskningsinnsatsen. Vi har innført SkatteFUNN, som gir bedriftene skattefradrag for utgifter til forskning og utvikling. Denne ordningen har blitt svært populær. Til nå er det godkjent nærmere 3 500 prosjekter. SkatteFUNN vil for neste år alene gi en bokført skattelette på 1,8 milliarder kr.

Grunnlaget for en kunnskapsnasjon legges allerede første skoledag for de aller minste barna. De kommer til skolen med ulike forutsetninger og med store forventninger om å lære. Målet er en skole som åpner for større mangfold, og med vekt på kunnskap og kvalitet. Bare slik gjør vi den enkelte i stand til å møte senere skolegang og arbeidsliv på en god måte.

Som ledd i Regjeringens skolesatsing foreslår Regjeringen å sette av 700 mill. kr til å starte reformen «Kultur for læring». Den største delen av bevilgningen blir prioritert til kompetanseutvikling, som skal gi den enkelte lærer og hver enkelt skole det faglige løftet som er nødvendig for å heve kvaliteten. I tillegg prioriteres utviklingen av nye læreplaner som et viktig element i reformen. Sist, men ikke minst, bruker vi midler til en ytterligere utvidelse av timetallet i grunnskolen. I løpet av denne stortingsperioden har det dermed blitt tolv flere uketimer i grunnskolen.

En av statens kjerneoppgaver er å sikre borgernes trygghet. I budsjettforslaget styrkes politiet reelt med 250 mill. kr. Det skal gi politiet bedre muligheter til å bekjempe organisert kriminalitet, håndtere akutte situasjoner og ikke minst drive forebyggende arbeid.

Regjeringen styrker også kollektivtransporten. I løpet av stortingsperioden har dette området blitt styrket med rundt 1,7 milliarder kr. Den største økningen i bevilgninger har funnet sted for investeringer i jernbanen og kjøp av persontransport med tog. Særlig har vi satset på byområdene, for å avlaste veinettet og forbedre miljøet.

Miljøressursene er en viktig del av nasjonalformuen. Regjeringens offensive miljøpolitikk fortsetter også neste år. Det legges bl.a. opp til et kvotesystem for klimagasser. Det skal være på plass fra og med neste år.

2005 er Friluftslivets år. Vi foreslår økte bevilgninger til friluftsmål, som vil gå til å sikre nye friluftsområder. Kulturminnevernet, i form av vedlikehold og sikring av viktige kulturminner, styrkes. Inntektene til Enova økes med 90 mill. kr for å øke satsingen på alternative energikilder.

Disse prioriteringene skjer innenfor ansvarlige rammer. For at finanspolitikken skal bygge opp under den positive utviklingen i norsk økonomi, er det også nød-

vendig med enkelte innstramminger, uten å la dette rokke ved tryggheten i og kvaliteten på det offentlige velferdstilbudet.

Regjeringen foreslår å øke egenandelene noe for helseutgifter. Samtidig forbedrer vi skjermingen for dem med høye utgifter. Da ordningen med frikort for egenandeler ble innført i 1984, var tanken å skjerme dem som hadde store helseutgifter. 140 000 personer fikk den gangen frikort. Rundt 1 million personer får det i dag. Dette er et eksempel på hvordan en god velferdsordning, som skulle hjelpe dem med store behov, har utviklet seg til å omfatte stadig flere av oss.

Grensen for å få et frikort er i dag satt til 1 550 kr. Dette taket foreslår Regjeringen nå økt til 2 500 kr for alle unntatt minstepensjonister. Med en slik grense antar vi at 750 000 personer fortsatt vil få utstedt frikort.

I 2003 ble det innført et egenandelstak 2, som gjelder enkelte helseutgifter, og som skal skjerme dem med høye utgifter. Nå er denne grensen på 4 500 kr for frikort. Vi foreslår å gjøre ordningen gunstigere ved å redusere grensen til 3 500 kr.

Sykefraværet har økt hvert eneste år fra 1994 til 2003. Dette er et stort problem, både for bedriftene og for kontrollen med det offentliges utgifter. Derfor ble det i 2001 undertegnet en intensjonsavtale for å få ned sykefraværet. I stedet for å gå ned har imidlertid sykefraværet økt. Hadde IA-avtalen gitt de forventede resultater, ville vi hatt 5 milliarder kr mer til tiltak over statsbudsjettet. Vi ville hatt om lag 8,5 millioner færre sykefraværsdager i arbeidslivet bare i løpet av året.

Det er bekymringsfullt at det først og fremst er langtidssykefraværet som har økt de siste årene. I dag har arbeidsgiverne ingen direkte kostnader for sykefraværet utover 16 dager. Regjeringen foreslår derfor nå, for å få ned langtidssykefraværet, at bedriftene får et økonomisk medansvar på 10 pst. for sykefravær som strekker seg utover arbeidsgiverperioden. Samtidig reduseres antall fraværsdager som arbeidsgiverne har det fulle økonomiske ansvaret for, fra 16 dager, som i dag, til 14 dager. Et økonomisk medansvar for arbeidsgiverne for hele sykefraværet er i tråd med anbefalingene fra det såkalte Sandman-utvalget fra 2000.

Regjeringen foreslår at de nye reglene gjøres gjeldende for nye tilfeller fra 1. april 2005.

Norsk økonomi er friskmeldt etter et par år med lav vekst, forverret konkurransevne og økt ledighet.

Optimismen er nå tilbake. Sysselsettingen øker, ledigheten er på vei ned, og bedriftene melder om gode fremtidsutsikter. Dette gir trygghet i manges hverdag, og dermed god velferd. God økonomisk vekst og lønnsomme bedrifter er dessuten et helt nødvendig grunnlag for offentlig velferd.

Regjeringens budsjettforslag fornyer velferden og legger grunnlaget for økt verdiskaping. På dette grunnlaget inviterer jeg Stortinget til samarbeid om statsbudsjettet for 2005.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det nå åpnes for en kommentarrunde, begrenset til ett innlegg på inntil

5 minutter fra hver partigruppe, i samsvar med forretningsordenens § 34 a.

Presidenten vil så foreslå å fravike forretningsordenens § 34 a slik at det etter hvert innlegg fra opposisjonspartiene gis anledning til en kommentar fra finansministeren og deretter en sluttkommentar fra representanten for opposisjonspartiet på inntil 2 minutter hver.

Videre foreslås det at det åpnes for en kommentar fra finansministeren på inntil 3 minutter på slutten av debatten.

– Dette anses vedtatt.

Tore Nordtun (A) [10:38:28]: Vi har i dag fått presentert et budsjett med en klar Høyre-profil. Noen får det bedre, mens andre får det verre neste år, dvs. skattelettelse til dem som trenger det minst, og kutt i velferdstilbudene for de andre. Budsjettet vil ikke redusere forskjellene og fattigdommen i Norge. Forskjells-Norge er blitt tydeligere under Bondevik-regjeringen, flere faller utenfor. Budsjettet vil heller ikke redusere kuttene i kommunenes skole- og velferdstilbud. Kommunenes økonomi er blitt katastrofalt dårligere under denne regjeringen.

Hva forteller denne utviklingen oss? Jo, at Regjeringen fører en politikk i feil retning på flere områder. Regjeringen er flink til å ta æren for den positive utviklingen, som f.eks. renten. Da må de også ta ansvaret for de negative utviklingstrekkene vi nå ser, som høy arbeidsledighet, flere sosialhjelpsmottakere, dårligere sykehusøkonomi og kutt i velferdstilbudene. Regjeringen har også svært mye igjen før de har innfridd sine løfter i Sem-erklæringen. Fortsatt gjenstår det over 20 milliarder kr før viktige Sem-løfter er innfridd. Regjeringen har satt ny rekord i løftebrudd.

Til nå har Regjeringen gitt om lag 20 milliarder kr i skatte- og avgiftslettelse, men til dem som har mest fra før. For neste år foreslår Regjeringen å gi om lag 3 milliarder kr i nye lettelse – mest til dem med høye inntekter og store formuer i aksjer og boliger. Regjeringen vil redusere toppskatten, formuesskatten og boligskatten neste år. Samtidig vil Regjeringen stramme inn på mange fradragsordninger til vanlige folk. De 10 pst. rikeste vil få skattelettelse på om lag 5 000 kr, mens de 10 pst. med de laveste inntektene vil få skatteskjerpelse på om lag 200 kr. Dette er meget usosialt. Regjeringen makter heldigvis ikke å innfri sine skatteløfter på 21 milliarder kr i 2005. Jeg mener det er positivt, fordi det ville medført ytterligere kutt i velferdsordningene i vårt samfunn. Arbeiderpartiet er også imot 16 milliarder kr i nye skattelettelse som Regjeringen vil gi fram til 2007.

Arbeidsledigheten har bitt seg fast på et høyt nivå. Over 100 000 mennesker er utenfor det ordinære arbeidsmarkedet i dag. Den sittende regjeringen har ikke gjort nok for å bekjempe ledigheten, spesielt for de langtidsledige. Regjeringen hevder at skattelettelse vil redusere ledigheten. Status så langt er at ledigheten har økt fra 60 000 til 100 000 mennesker under denne regjeringen. Arbeiderpartiet har ved alle korsveier foreslått å styrke nyskaping, innovasjon og forskning, øke antallet tiltaks-

plasser og styrke nærings- og distriktsutviklingen for å redusere ledigheten.

På tross av at Regjeringen setter ny norsk rekord i bruk av oljepenger, prioriteres ikke skole, velferd, pleie og omsorg høyt nok. Regjeringen klarer ikke å følge opp barnehageavtalen. Daglig er det oppslag om kommuner som må kutte i velferdstilbudene til sine innbyggere, enten det dreier seg om fritidsklubber eller eldrecentre som må legges ned. Dette er alvorlig. Dette er en konsekvens av Regjeringens sparekniv overfor Kommune-Norge. Høyre sentralt sier: mer igjen for pengene. Høyres ordfører sier: mer penger. Jeg er enig med Høyres ordfører, for skal vi skape verdens beste fellesskole og trygg eldreomsorg, må kommunene få mer ressurser – 1 milliard kr i frie inntekter til kommunene er ikke nok.

Det er også noen positive trekk i Regjeringens budsjettforslag. Det er bra med en økning i låneordningen for skipsbyggingsindustrien. Det er forresten en oppfølging av Arbeiderpartiets forslag fra tidligere. Det er også en viss økning til politi og rettsvesen. Det skal vi følge opp. Men én ting er sikkert, det framlagte budsjettet blir ikke vedtatt uten endringer. Hvilke endringer som blir vedtatt, vet vi ikke i dag. Men det er helt klart fra Arbeiderpartiets side at vi i vårt alternative budsjett vil foreslå en fortsatt sterk innsats mot arbeidsledigheten, mer til skole og utdanning, økt innsats med hensyn til helse, omsorg og velferd og å rette opp de sosiale urettferdighetene som foreslås i budsjettforlaget.

Statsråd Per-Kristian Foss [10:43:52]: Jeg var veldig glad for deler av avslutningen, der man i alle fall kunne ane at det var et par promille av de anvendte mange hundre milliardene som var positivt. Det er jeg veldig glad for.

Jeg reagerer imidlertid litt når man er så bastant og sier at Regjeringen ikke reduserer fattigdommen. Vi har dokumentert at det systematisk er brukt nye milliarder for å øke satsingen for å redusere fattigdommen gjennom hvert års budsjett, og jeg tror faktisk dette er brukt målrettet på måter som virker. Når det gjelder det representanten Nordtun sier om at det ikke er penger det står på, har jeg ikke registrert at Arbeiderpartiet faktisk har kommet med økte løfter på dette området, men på svært mange andre områder.

Når det gjelder ledigheten, må jeg si at ledigheten i Norge ikke har bitt seg fast på et høyt nivå. Ledigheten i Norge er lavere enn i de fleste land, og er på vei ned. Jeg har lyst til å henlede oppmerksomheten på situasjonen i Sverige, hvor man har økonomisk vekst, men ikke klarer å få ledigheten ned, og hvor den ligger på et høyere nivå enn i Norge. Så i alle land vi kan sammenligne oss med, også sosialdemokratisk styrte land – ja, der de har flertallsregjering – får de ikke til å få ledigheten ned. Snarere tvert imot: Den øker, industriutflyttingen øker, og det er triste saker i de landene vi kan studere.

Jeg takker for alle gode råd om en helhet i budsjettet. Jeg er ikke helt sikker på om jeg fikk med bunnlinjen i innlegget som ble holdt, men vi ser frem til en interessant behandlingstid i Stortinget. Jeg kan kanskje ta med et lite

sitat fra en tidligere finansminister, Per Kleppe, som for ikke mange dagene siden, den 30. september, skrev følgende om skatt i Dagsavisen:

«I en åpen internasjonal økonomi blir det nok nødvendig også for Norge å sikre en god fordelingspolitikk uten bruk av formuesskatt.»

Tiltres, president!

Tore Nordtun (A) [10:45:46]: Responsen fra finansministeren var kanskje som forventet, må jeg si, hvis man ser på de valgene man har gjort her. Vi har ikke hatt budsjettet i så lang tid, men de tabellene som er satt opp der, viser hvilke valg Regjeringen har gjort. De har gjort ett hovedvalg, nemlig mer til dem som har mest fra før. Det ser vi på skattefordelingstabellene.

Om det er spørsmål om verdier. Det er klart at denne Høyre-dominerte regjeringen velger et samfunn hvor de nedprioriterer skole, nedprioriterer fordelingen i forhold til de eldre, nedprioriterer helsetilbud, osv., når vi ser hvor innstramningene er kommet. Det foreligger nå store innstramninger for pendlere, f.eks., i forhold til daglige arbeidsreiser, kostfradrag osv. Ja, hvem rammer økningen i egenandelene, som her foreslås økt fra 1 550 kr til 2 500 kr? Jo, det er nettopp grupper mennesker som trenger vår hjelp og vår fordelingsbistand. Hva viser dette i forhold til arbeidsledigheten? Jo, nettopp at den har bitt seg fast. Hva viser tabellene om hvem som mottar sosialomsorg, og om økninger på den linjen i Norge? Det ser ikke ut for at denne utviklingen bekymrer den sittende regjering. Det bekymrer oss fra Arbeiderpartiet. Dermed legger vi opp til en annen fordelingspolitikk. Det er ikke skattelettelse til dem som trenger det minst, men en bedre fordeling til dem som sitter nederst ved bordet.

Jan Tore Sanner (H) [10:47:51]: Jeg tror vi må kunne konstatere at Arbeiderpartiets representant nok hadde skrevet sitt innlegg før han hadde sett statsbudsjettet. Realiteten er jo at det er lyse utsikter for norsk økonomi. Den økonomiske veksten tar seg opp. Optimismen er tilbake i næringslivet. Det skapes nye arbeidsplasser, og velferden fornyes og trygges. Forslaget til budsjett for 2005 vil forsterke den positive utviklingen. Den økonomiske politikken høster anerkjennelse langt utenfor Norges grenser. Det skyldes ikke bare at Norge kåres til verdens beste land å leve i i dag, men også at vi evner å sette noe av vår rikdom til side for morgendagens pensjonister og fremtidens generasjoner.

Regjeringens budsjettforslag bygger videre på en politikk som har vist at den virker. Da Regjeringen tiltrådte, var arbeidsledigheten stigende og økonomien i ulage. Høye lønnsøkninger, høy rente og sterk krone presset arbeidsplasser ut av landet. Regjeringen har fått orden i norsk økonomi. Renten er historisk lav, kronkursen er konkurransedyktig, og det inntektspolitiske samarbeidet har bidratt til moderate lønnsoppgjør. Sammen med skattelettelse og en satsing på forskning og utvikling har det brakt optimismen tilbake i næringslivet.

Et budsjett måles ofte i forhold til det dagsaktuelle. En regjering må tenke lenger. Skal vi trygge velferden på

lengre sikt, må vi legge et grunnlag for økt verdiskaping. Derfor senker vi skatter og avgifter. Derfor satser vi mer på infrastruktur. Derfor økes innsatsen til forskning og utvikling og innovasjon. Men kanskje enda viktigere og enda mer grunnleggende: Vi ruster opp skolen til våre barn, bl.a. gjennom flere undervisningstimer.

Høyre gikk til valg med et løfte om lavere skatt, og vi senker skattene. I 2005 forsvinner boligskatten. Vi har tidligere fjernet flyseteavgiften og investeringsavgiften. I 2005 vil 250 000 færre betale toppskatt, sammenlignet med 2001. Til neste år vil 1,1 millioner skattytere betale lavere marginalsatt, og minstefradraget økes kraftig. Med nye skattelettelse tar Regjeringen det første skritt for å følge opp skattereformen. Reformen styrker verdiskapingen, og dermed trygger vi også grunnlaget for velferden. Alle inntektsgrupper får lavere skatt. Det blir mer lønnsomt å arbeide, ved at beskatningen flyttes fra skatt på arbeid til skatt på forbruk.

Hver høst varsles det storm før budsjettforhandlingene starter. Hvert år har vi kommet i mål med et godt resultat. Jeg vil gi honnør til både Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, som ved ulike korsveier har vist vilje til samarbeid. Jeg tror ikke at denne høsten blir mindre krevende. Også denne høsten er vi avhengige av at et av Stortingets partier ønsker å være med og prege budsjettopplegget. Det krever vilje til å ta ansvar, men ansvar gir også innflytelse. Regjeringspartiene vil henvende seg til Fremskrittspartiet først. Jeg har registrert at det har kommet positive samarbeidssignaler fra Fremskrittspartiet, og det tar jeg som et godt tegn.

For regjeringspartiene blir det helt avgjørende at vi maktet å ta vare på og forsterke den positive utviklingen i norsk økonomi. Gjennom økt verdiskaping vil vi trygge velferden. Derfor inviterer vi til samarbeid om en økonomisk politikk som bidrar til å sikre og skape arbeidsplasser. Etter at Regjeringen nå har lagt frem forslaget til statsbudsjett, ligger ansvaret for å finne løsninger som kan få flertall, her i Stortinget.

Høsten 2002 tok budsjettforhandlingene fem uker. I fjor høst tok de fem dager. Forskjellen var at vi i fjor ventet med forhandlinger til de sentrale opposisjonspartiene hadde lagt frem sine alternative budsjett. Det gav ryddigere og mer oversiktlige forhandlinger. Erfaringene fra i fjor var meget gode. Regjeringspartiene vil derfor også i år vente med en konkret invitasjon til forhandlinger til etter at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har lagt frem sine alternative budsjett.

Jeg vil til slutt slutte meg til finansministerens invitasjon til samarbeid om budsjettet for 2005.

Siv Jensen (FrP) [10:52:34]: Fremskrittspartiet vil ikke bruke denne anledningen til å svartmale budsjettet, fordi det er en del bra i dette budsjettet. Men det er også grunn til noen bekymringer, og jeg kan ikke la være å nevne de tingene som går i gal retning sett med våre øyne.

For det første er dette budsjettet for passivt når det gjelder de store utfordringene dette landet står overfor, ikke minst når det gjelder helse og eldreomsorg, og når det gjelder kriminalitetsbekjempelse. Her er Regjeringen

dessverre for passiv, her mangler det tilstrekkelig satsing. Det er i hvert fall to områder som Fremskrittspartiet vil sette mye inn på å få forbedret.

Bistand er budsjettvinneren – det er det ingen tvil om. Men det gjør det altså ikke bedre for alle dem som har det vanskelig her hjemme, og jeg synes det er litt forunderlig at Regjeringen har en tendens til å glemme dem i sin iver etter å oppnå målene sine på bistandssiden.

Det er et faktum at dette budsjettet gir en reell skatte-skjerpelse gjennom momsøkningen for dem som er aller fattigst i dette landet. De får ingen glede av de foreslåtte skattelettelsene, ei heller gjennom økningen i minstefradraget. Dette gjør deler av skatteprofilen svært usosial, og det kommer det til å bli svært vanskelig for Fremskrittspartiet å gå med på. Egentlig, med den økonomiske situasjonen dette landet er i, burde vi jo gått motsatt vei og redusert momsen.

De facto blir det sånn gjennom dette budsjettet at det nå blir billigere å tjene penger og betraktelig mye dyrere å bruke penger. Derfor bør folk flest nå begynne å holde godt fast i lommeboken, for alt kommer til å bli dyrere gjennom denne momsskjerpselen. Det er det mange som tåler, men det er også veldig mange som ikke tåler det, og det er det som gjør at budsjettet blir svært usosialt.

Veibyggning er knapt nevnt verken av finansministeren eller i budsjettet, slik vi har lest det. Og det gjør at vi kommer ytterligere i bakleksa når det gjelder nødvendig infrastrukturopprusting for Norge. Det er oppsiktsvekkende at vi nok en gang kommer etter de vedtatte mål i Nasjonal transportplan som denne salen har vedtatt, nok en gang kommer vi på etterskudd, og nok en gang bidrar vi til å svekke våre egne bedrifters konkurransevne ved at vi ikke satses nok på veibyggning.

Det er riktig at Regjeringen satses mer på kommunene. Men det er grunn til å gjøre oppmerksom på at det fremkommer en aldri så liten form for talltriksing her, for man unnlater jo å nevne den milliarder som kommunene går glipp av gjennom skattesvikten som skjer i inneværende år. Det vil være helt nødvendig for å nå målene som ble satt i kommuneproposisjonen som Stortinget behandlet, at man i hvert fall kompenserer det skattetapet som kommunene nå opplever, som går ut over satsingen på eldreomsorg, som går ut over mange viktige oppgaver som kommunene sliter med.

Det er trusler om utflagging av 80 000 arbeidsplasser i de kommende årene, og vi vet at mange av våre bedrifter sliter med tøffe konkurransevilkår. Da er kanskje ikke tiden inne til å legge nye byrder på bedriftene, selv om det høye sykefraværet også bekymrer Fremskrittspartiet. Vi må se nærmere på hvordan vi skal kunne bekjempe sykefraværet uten at det betyr økte økonomiske byrder for landets bedrifter.

Det er også kjent at Sverige fra nyåret av kommer til å gi ytterligere lettelsener i alkoholavgiftene. Derfor er det foruroligende at vi faktisk kommer til å få en skjerpelse på disse gjennom momsøkningen, hvis Regjeringen får det som den vil.

Nok en gang ser vi en skjerpning av egenandeler. Det eneste som vel nesten er sikkert hver gang budsjettet

kommer, er at Regjeringen øker egenandelene. Det er selvsagt positivt at man reduserer tak 2, men det er fortsatt usosialt, fordi man legger en ytterligere skatt på sykdom. Egentlig er det jo sånn at vi betaler skatt over skattededdelen nettopp for å få finansiert helsetjenestene, men her øker man altså byrdene gjennom å øke egenandelene.

Det er positivt at Regjeringen satses på næringslivet. Nye såkornfond, mer satsing på FoU og innovasjon – ja, det er bra. Og det er positivt at man gir skattelette gjennom minstefradraget, og – ikke minst – at man foreslår å fjerne boligskatten.

Det er mange påplussinger som går i riktig retning, men det største problemet sett med Fremskrittspartiets øye, er den sosiale profilen som først og fremst rammer dem som har det vanskeligst i vårt samfunn. Staten er rikere enn noen gang. Det kan ikke ensidig komme til uttrykk ved at vi sender enda mer penger ut av landet uten å evne å løse de hovedutfordringene som vi står overfor her hjemme. Vi må kunne vise det norske folk at den rikdommen som kommer opp fra oljen i Nordsjøen, også manifesteres seg gjennom at vi satses på de riktige og viktige områdene.

Vi tar imot samarbeidsinvitasjonen, men jeg tror ikke det kommer til å bli enkelt.

Statsråd Per-Kristian Foss [10:58:06]: Jeg takker for den konstruktive tonen og også for invitasjonen til samarbeid. Jeg har heller ingen illusjon om at ting blir lett etter en viss fartstid i Stortinget, det gjelder også budsjetter. Men jeg er jo glad for at representanten Siv Jensen ikke gjentok sine pessimistiske prognoser for norsk økonomi iallfall, for da jeg la frem budsjettet for inneværende år, sa representanten at hun ikke trodde på noen vekstprognoser, og hun sa til og med langt inn i inneværende år at det knapt går rundt i norsk økonomi. Nå kan vi sannelig si at det går rundt, og at vi har noe mer penger til disposisjon. Dem har vi etter vår oppfatning brukt på en fornuftig måte, vi som både satses på velferd og satses på verdiskaping. Jeg er faktisk litt stolt av at vi er et av de land i verden som bidrar mest til internasjonal bistand. Jeg tror faktisk at det kler oljelandet Norge godt å sende noe tilbake til dem som betaler en stor del av regningen for høye oljepriser, og norsk bistand har med ganske bred politisk støtte vært trappet opp gjennom flere år. Det bør ikke være noen motsetning til også å gjøre noe med det norske velferdssystemet. Vi har et sikkerhetsnett som vi erkjenner ikke fungerer godt nok i forhold til alle grupper. Kombinasjonen av rusmiddelmissbruk og sosial utstøting skaper fattigdomsproblemer som vi tar på alvor. Men jeg har ikke akkurat merket noen øredøvende støtte fra Fremskrittspartiet spesielt på denne satsingen på rusfeltet, f.eks. Men hvis de nå innvarsler bred satsing på hele vår fattigdomspakke, er jeg veldig glad for det.

Jeg vet ikke om jeg skal legge opp til en alkoholpolitisk diskusjon som en videreføring av dette, men bare si at jeg oppfattet den svenske statsminister slik at det han uttrykte på radioen i dag, var at den svenske riksdagen *kan* sette ned avgifter når den vil. Det er jeg i og for seg

(Statsråd Foss)

klar over. Men også den svenske regjering er inne i en vurdering av om alt presset fra EU-systemet på å sette ned alkoholavgifter er fornuftig, og har tatt en liten time-out, en liten tenkepause, i forhold til sin videre utvikling. Når det gjelder sykefraværet, tror jeg det er viktig at man gjør noe annet enn å se på det. Det må *gjøres* noe med det.

Siv Jensen (FrP) [11:00:18]: Jeg må først tilbakevise påstanden om at Fremskrittspartiet ikke satser på rusomsorg. Er det noen som har vært en pådriver i denne salen for å gi verdigheten tilbake til mange av landets rusmiddelmissbrukere, er det nettopp Fremskrittspartiet. Så den påstanden vil jeg på det sterkeste tilbakevise.

Det er fint at finansministeren er stolt av de satsingene som Regjeringen legger opp til. Jeg håper at et eventuelt vellykket forhandlingsresultat gjør at vi også kan være stolte av at vi har fått rettet opp de mangelfulle satsingsområdene som vi fortsatt sliter med. For oss vil det være helt avgjørende for å kunne komme i havn at den sosiale profilen i dette budsjettet blir bedre. Det vil være helt avgjørende for oss, ikke minst at regjeringspartiene vil ha respekt for de grunnleggende krav Fremskrittspartiet kommer til å fremsette. For oss er det avgjørende at vi får våre sykehus på stell, slik at de kan behandle flere pasienter og bruke mindre tid på intern organisering. Det gjør noe for hele arbeidslivet også at folk slipper å gå sykmeldte så lenge som de i dag gjør, fordi man må vente på å få behandling. Så helse vil være avgjørende viktig for oss. Og så mye tid som Regjeringen har brukt på å snakke om behovet for kriminalitetsbekjempelse, må det snart begynne å synliggjøre seg i form av vilje til å satse tilstrekkelig med midler for å gjøre det. Det er jo ikke gratis, det har vi sett nok eksempler på i det siste, og da må vi være villige til å bruke de pengene som skal til, for å gi folk en trygg og sikker hverdag. Det vil Fremskrittspartiet sette mye inn på å få til.

Når det er sagt, blir det litt underlig med all den tid finansministeren har brukt på å mobbe Fremskrittspartiet fordi vi har vært kritiske til handlingsregelen for bruk av oljepenger. Nok en gang bruker altså Regjeringen langt mer penger enn det handlingsregelen tilsier, og det betyr at den egentlig er død og begravet. Det er bra, for den er i seg selv ikke noen god målestokk for hvordan vi skal forvalte pengene i norsk økonomi. Jeg skjønner ikke hvorfor det er bedre å investere all vår rikdom i utlandet og sulteføre norsk næringsliv og norske borgere når det kunne vært fornuftig å investere i veibygging og på en rekke andre områder.

Øystein Djupedal (SV) [11:02:50]: Oppsummert med ett ord kan dette budsjettet kalles usosialt. Dette er faktisk klassisk Høyre-politikk, med omfordeling fra dem som har lite, til dem som har mer. Det som kanskje er det mest foruroligende, er at det vil forsterke Forskjells-Norge, et Forskjells-Norge som vi har sett utvikle seg gjennom mange år, et Forskjells-Norge som bidrar til at de som har mest, får mer, og de som har minst, faktisk har fått mindre.

Statsministeren har et prisverdig engasjement for de fattige, men det hjelper ikke med målrettede tiltak for de aller fattigste så lenge man lager generelle ordninger slik at det store gross faktisk taper på det.

Hvis man ser på tabellene over privat forbruk og offentlig forbruk, vil en se denne kontrasten spesielt. Til neste år skal på nytt det private forbruket økes mye mer, over dobbelt så mye som det offentlige forbruket. Det er jo dette vi ser. Det er jo dette den vanlige borger i Norge ser, at forfallet i det offentlige velferdssystemet er stort, mens det private forbruket eksploderer. Spørsmålet er om det er slik vi vil ha det. Spørsmålet er om vi vil ha budsjetter som forsterker en utvikling der de fleste av oss får det enda bedre, kan kjøpe enda flere ting, eller om vi ønsker at fellesforbruket skal bli sterkere, mer penger til det som vi synes er viktig, til eldreomsorgen, barnehagene, skolene, til det fellesskapet som vi ønsker å bygge.

Dette paradokset blir jo enda mer lysende når man kan oppleve «all time high» på Oslo Børs, og så opplever vi samtidig «all time high» for gjeld i norske kommuner. For norske kommuner er den store taperen i dette budsjettet. Jeg har stor forståelse for de mange Høyre-ordførere landet rundt som høres ut som SV-ere, som lurere på hvorfor det skal være slik at deres egen regjering ikke er i stand til å gi dem penger til å oppfylle selv de mest elementære oppgaver. Det som er sannheten, er at over flere år har kommunene tapt skatteinntekter. Man får nå 1 milliard kr i ekstra, såkalte frie inntekter, men samtidig kompenserer det bare halvparten av skattetapet. I tillegg sier Regjeringen at den skal satse på skole, på psykiatri. Veldig bra, mye av dette er positivt. Men hvor blir det av disse pengene når kommunene i utgangspunktet har en gjeldsbelastning og et driftsunderskudd som gjør at disse pengene overhodet ikke kan gå til det de opprinnelig var ment anvendt for?

Jeg oppfordrer landets kommuner, men ikke minst også landets innbyggere, til et kommuneopprør. Dette landet er rikt nok, denne staten er rik nok, til å bruke penger på en måte som gjør at vi styrker velferden, bygger skolene og barnehagene våre videre ut og ikke nedarmer dem, slik som vi nå opplever. Jeg håper at landets Høyre-ordførere kommer i fakkeltog til Stortinget. Jeg håper at alle landets ordførere kommer og sier fra at dette finner vi oss faktisk ikke i. For vi har råd til å bygge ut velferden. Vi trenger ikke å bygge den videre ned.

Der vi kanskje ser den klassiske Høyre-kloa mest, er i spørsmålet om skatt. Vi har bruk for mer rettferdig skatt i Norge, ikke mer urettferdig skatt. Hvis man går inn i disse skattetabellene, som er interessante, bakerst, fra ca. side 100 og utover, vil en se at fordelingen gjennom Regjeringens skatt er langt mer usosial enn det man vil vedkjenne seg. De som tjener mer enn 750 000 kr, får nesten 20 000 kr i skattelettelse. De som tjener minst, får ikke skattelettelse overhodet. Det er realiteten i det totale skatteopplegget til Regjeringen. Men ikke bare det, 1 million av landets trygdede og pensjonister får ikke skattelettelse overhodet, simpelthen fordi det ønsker ikke Regjeringen å gi dem. I tillegg opplever vi at de får over 1 milliard kr i økte egenandeler. Det er altså legitimt å legge skatt på

sykdom, men det er ikke legitimt å legge skatt på rikdom. Denne regjeringen driver en omvendt fordelingspolitikk, der man altså legger skatt på dem som er syke, men ikke på dem som har mye penger.

Regjeringen følger dessverre ikke opp barnehageforliket. Det har vi nå skjønt gjennom ulike lekkasjer. Det er trist at vi har en regjering som ikke følger opp skriftlige avtaler i Stortinget. Barnehageavtalen forutsetter et trinn 2 når utbyggingen har kommet opp på et visst nivå. Det vet vi ikke i dag. Å ha en regjering som ikke innestår for og vedstår seg skriftlige avtaler i Stortinget, er meget bekymringsfullt når man inngår denne typen avtaler, som altså Regjeringen føler seg fri til å bryte når som helst. Jeg må også si at jeg synes det er forstemmende å legge merke til at denne regjeringen også bryter avtalen med partene i arbeidslivet, IA-avtalen; man ønsker nå innstramminger i sykelønnsordningen for arbeidsgivere. Poenget med å inngå avtaler, enten det er med partier i Stortinget eller med partene i arbeidslivet, er at avtalene skal følges. Å ha en regjering man ikke kan stole på, er meget alvorlig. Avtaler er til for å følges, når de inngås.

Nå ser jeg at presidenten reiser seg, så da får jeg kanskje ikke ha ordet lenger, men oppsummert med ett ord: Fra SVs ståsted er dette et meget usosialt budsjett, det går i feil retning.

Statsråd Per-Kristian Foss [11:08:05]: La meg bare si at når man hører Djupedal, får man inntrykk av en norsk velferdsstat i totalt forfall i et av verdens fattigste land. Det kan da ikke være en riktig beskrivelse. Jeg skal ikke gi karakterer selv, men FN har altså kåret Norge til det beste landet å leve i, etter en serie indikatorer som *ikke* er økonomiske. Så den type svartmaling tror jeg man skal prøve å unngå i politikk.

Det er klart at det vil være uenigheter i prioritering mellom SV og regjeringspartiene. Når Djupedal sier at det private forbruk øker mer enn det offentlige, er jo det en beskrivelse av en privat velstand hos ganske mange mennesker – ikke bare hos noen få, men hos det store flertall – som også bidrar til å skape jobber. Den viktigste drivkraften for jobbskaping i innværende år er nettopp det private forbruk. Men paradokset i det Djupedal sier, er at han tar til orde for mer privat forbruk. Hvis man øker offentlige overføringer til private, som Djupedal tar til orde for, vil det private forbruket nødvendigvis bli større enn om man ikke øker overføringene til private. Så det gjelder å holde litt orden på systemet sitt.

Når det gjelder skatt, må jeg si at jeg savner et alternativ til en skattereform som vi foreslår, fra SV og for den saks skyld også fra Arbeiderpartiet. Den reformen vi nå gjennomfører, innebærer at de med høye kapitalinntekter, inntekter som går til privat forbruk, kommer til å betale mer skatt. De som i dag er høyest på alle rankinger over inntekter i Norge, er ikke lønnstakere. Det er folk med mer eller mindre kapitalinntekter, som til dels også kan ta det inn i privat forbruk til en lavere skattesats enn vanlige lønnstakere. Det blir det slutt på. Jeg hadde hatt en liten forhåpning om at SV ville se poenget i det, at rikdommen ikke bare kan leses ut fra dem som er vanlige

lønnstakere. Det blir større rettferdighet med et nytt skattesystem, og det blir bedre fordelingsvirkning med et nytt skattesystem.

Øystein Djupedal (SV) [11:10:12]: La meg bare trekke fram en av de skatteendringene som Regjeringen gjør, som det er lett å overse, men som har stor konsekvens. Man går altså inn for verdisetting av aksjer fra 100 pst. til 65 pst. Det betyr en halv milliard kroner i skattelettelser for dem i Norge som eier aksjer. Det er mange som eier aksjer. Noen eier én eller to aksjer som de har arvet av bestemor, og noen eier litt mer, men hovedtyngden av norske aksjonærer er de som i utgangspunktet har størst formue og størst inntekt. Det betyr at nesten hele denne halve milliarder som Regjeringen nå gir ut, vil Norges rikeste mennesker nyte godt av. Det er derfor disse fordelingsstabellene, som står forbilledlig i budsjettet, også viser at de som har mest, får desidert mest. Dette står ikke i noe proporsjonalt forhold, for de som da har minst, får ingenting. Ikke bare får de ingenting, de skal sågar betale høyere egenandeler når de skal til doktor eller bruke ulike sykehustjenester. Det er jo dette som er kjernen i Høyres politikk, nemlig at man ønsker å stimulere dem som har mest, og ta fra dem som har minst.

Jeg synes det er nedslående og skuffende at denne regjeringen gjør det, fordi jeg har en oppriktig tro på at Kristelig Folkeparti egentlig mener noe annet. Deres sosiale sinnelag har jeg stor tro på, og jeg deler i stor grad også deres sosiale samvittighet. Men det som Regjeringen nå presenterer, forsterker bare den forskjellsutvikling vi dessverre har hatt gjennom år. Forskjellsutvikling dreier seg ikke bare om øremerkede eller målrettede tiltak til de fattigste. Det dreier seg om de store, universelle grep for hvordan vårt samfunn skal utvikle seg framover, og der er det store bildet privat forbruk mot offentlig forbruk.

Fra SVs side er vi veldig klar på at dette rike landet nå må bruke mer ressurser på bekostning av det private forbruket for å ruste opp fellesskapet, ruste opp skolene våre, ruste opp barnehagene, eldreomsorgen, sikre pensjonene og sikre framtiden for verdiskaping i Norge. Finansministeren har helt rett i én ting, og det er at folk er den viktigste ressursen dette landet besitter. Det betyr at å bruke fellesskapets penger på å ruste opp kunnskapen hos folk og å ruste opp velferden hos folk er det vi faktisk trenger for framtiden. I så måte er vi dypt uenig i perspektivet til Regjeringen.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [11:12:35]: Det budsjettet me har fått presentert i dag, er eit budsjett for optimisme – optimisme for næringslivet, og med det òg for arbeidsplassar, optimisme for det viktige arbeidet som frivillig sektor utfører, og optimisme for å ta vare på og vidareutvikla trygge og nære velferdsordningar.

Dei økonomiske barometera viser at Samarbeidsregjeringa sin økonomiske politikk har verka. Renta, som for ikkje lenge sidan låg på 7 pst., er no nede på 1 ¾ pst. Kronkursen ligg på eit nivå som gjer at våre eksportretta bedrifter absolutt er konkurransedyktige. Den økonomiske

veksten er høy, og optimismen i næringslivet er på stigende kurs, medan arbeidsløysa er på veg ned. Dette viser heilt tydeleg at Samarbeidsregjeringa har vist både evne og vilje til å styra norsk økonomi og gjennom det lagt grunnlaget for betre velferd, auka verdiskaping og fleire arbeidsplassar.

Når det så gjeld skatteprofilen i budsjettforslaget, vil eg sterkt understreka det faktum at den største uretten i skattesystemet no vert fjerna, nemleg den uretten som ligg i den store forskjellen det i dag er på skattlegging av arbeidsinntekt og av kapitalinntekt. Dette grepet betyr faktisk meir skatt til dei som har mest frå før, og det betyr at representanten Nordtun sitt bilde og representanten Djupedal sine karakteristikkar vert fullstendig feil.

Kristeleg Folkeparti er vel fornøgd med det budsjettet som vår regjering legg fram i dag. Dette budsjettet vil styrkja velferdstenestene våre. Budsjettet inneheld ei sterk satsing på bl.a. barnehage, skule, psykiatri og kollektivtransport.

Frå Kristeleg Folkeparti si side er det òg naturleg å trekkja fram satsinga på frivillig sektor og på auka bistand. Bistandsbudsjettet har, som me har sett, ein rekordstor auke på 1,6 milliardar nye, friske kroner. Me bruker ca. 99 pst. av alle våre inntekter på oss sjølve. Trass i mange utfordringar i vårt eige land må me aldri gløyma dei fattigaste av dei fattige. Me må aldri verta oss sjølve nok. Difor gler me oss over at bistandsprosenten no har kome opp i 0,95 pst. av BNI.

Gåver med skattefrådrag til frivillige organisasjonar har vorte ein suksess. Frådraget vert no fordobla, med ein auke frå 6 000 kr til 12 000 kr. Dette er ein rett honnør og eit viktig signal til det viktige og uerstattelege arbeidet som vert utført av frivillig sektor. Eg er sikker på at denne auken vil gje ein ytterlegare stimulans til frivillig arbeid.

For å sikra velferda må det skapast verdiar. Det framlagde budsjettet viser at Samarbeidsregjeringa satsar sterkt på nyskaping, på vekst og på arbeidsplassar. Eg gler meg over garantiordninga til skipsbyggingsindustrien. Ho er vel motteken i ein bransje med slunkne ordrebøker og vil medverka til å styrkja konkurransesituasjonen for denne viktige kompetanseindustrien i landet vårt. Me har òg merka oss Regjeringa si sterke satsing på forskning og utvikling, og at det vert lagt fram forslag til skattelette som vil stimulera næringslivet.

For Kristeleg Folkeparti er det viktig å få fram at mennesket treng meir enn reint materielle verdiar. Derfor gler me oss over at løyvingane til trusopplæring er nesten fordobla i dette budsjettforslaget. Dermed får både kyrkjelyder, trussamfunn osv. utover heile landet høve til å gje born og unge ei trygg innføring i tru og verdigrunnlag.

Morten Lund (Sp) [11:16:39]: Det er nesten bare negative overraskelser i Foss' siste budsjett.

Det er uakseptabelt for Senterpartiet at maten blir 600 mill. kr dyrere, at strømmen blir 1 milliard kr dyrere, at skatt på sykdom øker med 1,1 milliarder kr, og at pendlere straffes med 600 mill. kr i økt skatt – alt for å kunne redusere toppskatten. Det er uakseptabelt at en

inntekt på 1 million kr får 70 ganger mer skattelette enn en inntekt på 120 000 kr. Det er 20 pst. av alle over 17 år som har så lav inntekt. Det er uakseptabelt at kommunesektoren får et minusoppgjør. De 3,5 milliardene ekstra som Stortinget lovet i vår, er oppspist av skattesvikt og feilberegninger angående momsreformen. Regjeringen nekter å korrigere for det. Da blir det ikke én frisk krone til de egenandelene som kommunene trenger fordi det blir flere elever, flere eldre og det satses mer på barnehage og psykiatri. Det er uakseptabelt at de distriktpolitiske virkemidlene reduseres, og at vegbygging ikke forseres. Det er oppsiktsvekkende at viktigheten av vegbygging ikke nevnes i finanstalen. Det går ut over verdiskaperne at det ikke satses mer på veg.

Senterpartiet vil ha en ny politisk kurs som gir ny optimisme i hele landet. Regjeringen har skapt en verdiskapingspause ved å la Norges Bank føre en ødeleggende rentepolitikk i 2002 og i starten av 2003 og ved å tømme alle verktøykasser for redskap. Det er positivt at det går bedre i næringslivet enn i de to katastrofeårene – det skulle bare mangle – men investeringene i næringslivet er fortsatt på et botnivå. Vi har en vekst i økonomien som gir handlerekorder, men få nye arbeidsplasser. Bedriftsledere varsler utflagging av 80 000 arbeidsplasser i løpet av fem år hvis ikke rammevilkårene bedres. Så jeg tror mer på dem enn jeg tror på finansministeren, som stråler over handlerekordene.

Øverst på bedriftenes kravliste står mye mer midler til vegbygging. Regjeringen sier bare nei, nei. Norge har råd og ledige maskiner og ledige folk. Senterpartiet sier ja, ja. Budsjettet viser at det blir bevilget milliarder for lite i løpet av denne fireårsperioden, og Senterpartiet ønsker, som tidligere år, å øke innsatsen på vegbygging mye. Vi foreslår at det innføres samme kalkulasjonsrente for veginvesteringer som de har i Sverige. Det innebærer en halvering. Det er meningsløst at Svinesundsbroen skal være superlønnsom på svensk side, men tapsprosjekt på norsk side. Det sier litt om hvordan denne regjeringen tenker når det gjelder veginvesteringer og investeringer i infrastruktur.

Regnskapene viser at Regjeringen har etterbevilget 10 milliarder oljekroner utover vedtatt budsjett hvert år. Prisene har slett ikke økt av den grunn. Senterpartiet har blitt kritisert for å ville bevilge knapt halvparten så mange ekstramilliarder for å holde hjulene i sving. Vi ville hatt mange flere i arbeid hvis vår politikk hadde blitt ført. Da ville skatteinntektene økt uten at satsene hadde trengt å øke, og vi ville ha fått langt lavere trygdeutgifter. Det ville blitt mer til velferd. Det ville ha skjedd fordi vi ville ha flyttet samfunnets viktigste ressurs fra reservebenken og ut på banene igjen.

Statsråd Høybråten har sagt at det er omtrent en halv million av de i yrkesaktiv alder som ikke deltar i arbeidslivet i dag. Det er dramatisk, og dette er imot folks vilje. Vi må greie å tenke mer langsiktig og forebyggende i vår budsjettering. Vi må kunne bruke mer over statsbudsjettet i dag når det kan tjenes inn flere ganger de neste årene. Bedre veger for biler og sykler gir færre utflagginger. Det gir kortere køer. Det gir økt netto i bedriftene, mer

skatt. Det gir færre ulykker, og færre er syke på grunn av farlig byluft. Det er kjempebutikk å tenke slik. Vi må greie å investere smartere. Oljefondet gir 3–4 pst. avkastning på investeringer i utlandet. Kommunale næringsfond har gitt 5–8 arbeidsplasser pr. statlig million. Med en slik avkastning, kanskje 30 pst., burde vi bruke mer på det.

Senterpartiet vil at vi skal se mulighetene i reiselivet, i havbruksnæringen og i de maritime næringene. Vi vil satse målrettet på næringsstøtten. Vi vil ha et verdiskapingsprogram for forsk fisk, og vi vil ha et utviklingsprogram for innlandet med beløp som hjelper.

For å få til optimismen som vi ønsker, er det positivt at Regjeringen satser på frivilligheten. Men hvorfor i all verden er frivillighetssentralene glemt? De gjør så mye bra.

Statsråd Per-Kristian Foss [11:21:51]: Det er alltid interessant å høre på økonomiske teorier fra det nye Senterpartiet. Det er første gang jeg har hørt det, men jeg skal jo ikke lukke ørene for at det kan være noe sant i at man får en dynamisk skattepolitikk og kutt i trygdeutgiftene ved å satse på veibygging i distriktene. Jeg har ennå ikke sett noen som måtte ha presentert den teorien i sin fulle bredde, men man skal ikke utelukke noen ting. Da bør imidlertid representanten Lund være meget fornøyd, for denne regjering satser sterkere på veibygging enn da Senterpartiet selv satt med regjeringsmakt.

Jeg har også litt problem med å se helheten i Senterpartiets alternativ. Det er nå presentert at et av de tre partiene som ønsker å danne regjering sammen som alternativ til denne etter valget, Senterpartiet, tar et kraftig oppgjør med pengepolitikken. De vil ha forandring av instruksjonen og mandatet for Norges Bank og tar kraftig til orde for endring av innretningen av Petroleumsfondet, som det lenge har vært bred politisk enighet om i denne sal. Det skal bli spennende å se hvilke kompromisser som kommer ut av dette.

Når det gjelder bekymring for prisstigningen som følge av momsøkning, er jeg ikke helt i stand til å følge representanten Lunds resonnementer, for han tar til orde for, og har gjort det en rekke ganger i denne sal, at Norges Bank bør kritiseres fordi de ikke får prisstigningen opp til 2,5 pst. Men samtidig beklager han seg over en momsøkning som gir en prisstigning på 0,5 pst., når vi er på toppen av noe som nesten er null fra før. Jeg vet ikke om jeg helt følger det resonnementet.

Når det gjelder innretningen av skattepolitikken og en del fradragsordninger, har jeg lyst til å minne om at fradragsordningene ikke er et bidrag til sosial utjevning eller bedre fordelingspolitikk. De fleste fradrag som finnes i dagens skattesystem, brukes mest aktivt av dem med de høyeste inntektene. Det gjelder også fradrag for pendling. Det er ikke distriktene som bruker disse ordningene mest. De som sterkest bruker pendlerfradraget i dag, er skattytere i Oslo og Akershus. Det er absolutt en omvendt distriktspolitikk i forhold til representantens eget innlegg.

Morten Lund (Sp) [11:24:01]: Det forundrer meg hvis finansministeren ikke har oppfattet at øverst på samtliges ønskeliste i næringslivet står det økt satsing på vegbygging, for de vil ha bort flaskehalsene der bilene i bedriftene står i kø. De taper masse på at vi ikke har en infrastruktur som er like bra som i nabolandene. Det dreier seg om både fylkesveger, vanlige riksveger og stamveger. I Sør-Trøndelag mangler det 12 milliarder kr for å utbedre de viktigste vegene, og det kommer til å ta 20 år hvis vi ikke får gjort litt mer enn i dag. Næringslivet ser det dynamiske og positive i å satse på vegbygging, ikke minst når vi har ledig kapasitet i anleggssektoren. Pengepolitikken har blitt slik Senterpartiet har krevd, men den ble det et og et halvt år for sent. På den tiden tapte næringslivet mye av egenkapitalen sin, for det gikk på nettoen deres at krona var så sterk. Det var synd at finansministeren ikke hadde styrke til å gripe inn og instruere, noe som burde ha vært gjort, og som det ville ha vært flertall for i denne salen.

Når det gjelder pendlere og viktigheten av at de ikke straffes økonomisk i forhold til i dag, er det slik at en hel del folk ønsker å bo et stykke fra arbeidsplassen sin, fordi der er det et bomiljø som de ikke vil finne i de mest sentrale strøkene. Vi synes det er feil å straffe dem som har gjort det valget. Det er vanskelig for dem å selge huset sitt og flytte derfra. Vi ønsker ikke at det skal skje. Men det er kanskje det regjeringspartiene ønsker?

Sentraliseringen koster mye, ikke minst for folk som bor i byene, fordi boligprisene går så mye opp som de gjør. Det er vanskelig å bygge nok i de sentrale strøkene når sentraliseringen går så fort. Vi ønsker at den skal bli mindre. Vi ønsker at det skal komme flere arbeidsplasser ute i distriktene, og at folk som pendler i dag, fortsatt skal kunne velge det.

May Britt Vihovde (V) [11:26:24]: Samarbeidsregjeringa sin økonomiske politikk gir gode resultat. Vi har ei rekordlåg rente, som har gitt alle i etableringsfasen betre økonomi. Arbeidsløysa har snudd og er på veg ned, og norsk næringsliv er prega av optimisme ved auka investeringar og nyskaping.

Regjeringa sine forslag når det gjeld redusert skatt på inntekt og auka skatt på forbruk, er i tråd med Venstre sin skattepolitikk. Vår ambisjon er ein overgang frå raud til grøn skattlegging, eller på meir folkeleg norsk: frå skatt på arbeid til skatt på forbruk.

Men Venstre ønskjer ikkje ei generell avgifts- og skatteskjerpning. Venstre er difor nøgd med at ein auke på 1 pst. i mosen går til skattelette for dei med lågast inntekt og ei justering av innslagspunktet for toppskatten.

Desse endringane er med på å fjerna delingsmodellen. Endeleg kan heile den kompliserte og urettferdige skattemodellen, som Venstre har gått imot heilt frå han blei innført, makulerast. I diskusjonane om påstandane frå representanten Djupedal om kva som var mest urettferdig med dagens skattesystem, støttar eg heilt ut både det som finansministeren uttalte, og det som representanten Sørfonn uttalte om kva som er det mest urettferdige.

Vi ønskjer ikkje å skattleggja heimen, og er svært glade for at fordelsskatt på eigen bustad blir fjerna heilt i forslaget til statsbudsjett.

Auka sysselsetjing og verdiskaping er viktig for å kunna auka velferda. Nye landsdekkjande såkornfond lokaliserte i våre universitetsbyar vil gi tilgang til kapital for å utvikla framtidens arbeidsplassar. Dette, saman med auke i Fondet for forskning og nyskaping med 3,2 milliardar kr og auka løyvingar til SkatteFUNN-ordninga, viser at Samarbeidsregjeringa satsar på innovasjon og nyskaping.

Auka satsing på kollektivtransport og miljøforskning, første steget i gjennomføringa av skattereforma som skal fjerna delingsmodellen, og auka innsats for meir tryggleik gjennom bl.a. auka løyvingar til politiet er gjennomslag for god Venstre-politikk.

Aldri før har så mange reist med kollektivtransport. Venstre si storsatsing på kollektivtransport gir resultat. Venstre sin samferdselsminister, Torild Skogsholm, har levert meir til det kollektive enn Regjeringa lova i Semerkleringa, og kollektivtransporten har blitt styrkt med 4 milliardar kr på fire år.

Ordninga med vederlag for storbyar som satsar på kollektivtrafikk, har vore ein suksess. Venstre har vore med og sikra reduserte billettprisar eller betre rutetilbod i alle norske storbyar. Difor har det vore viktig for oss å styrkja denne ordninga neste år frå 75 mill. kr til 115 mill. kr.

Ein fjerdedel av klimagassutsleppa kjem frå transportsektoren. Skal vi greia klimaforpliktingane våre i Kyotoavtalen, må vi stimulera til bruk av ny teknologi. Eit verkemiddel er å bruka differensierte avgifter som stimulerer til auka satsing på nullutslippsteknologi.

Venstre vil ha ei storstilt satsing på hydrogen som drivstoff. Både samferdselsministeren og landbruksministeren styrkjer satsinga på forsøk med alternative drivstoff og miljøvenleg teknologi. Det er Venstre godt nøgd med.

For Venstre handlar velferdspolitikkk først og fremst om å gi alle menneske moglegheit til å meistra kvardagen sin. Vi står for ein fridom som skaper tryggleik. Ein utvida tryggleik er også ein utvida fridom. Difor er kamp mot vald og kriminalitet viktige element i ein liberal velferdspolitikkk.

Venstre er svært nøgd med at politibudsjettet reelt sett blir auka med 250 mill. kr. Politiet får meir ressursar for å styrkja det førebyggjande arbeidet, særleg blant ungdom, for å vera til stades i akutte situasjonar og for å kjempa mot organisert kriminalitet.

Opptappingsplanen for psykisk helse er i rute. Auka løyvingar til drift og investeringar på i underkant av 1,6 milliardar kr vil gjera at vi kan nå våre mål om eit samfunn der kvar einskild kan klara å skapa seg eit tilvære der ein opplever tilhøyring, meistring og meining.

Betre behandlingstilbod for våre rusmiddelmissbrukarar har òg vore ei hjartesak for Venstre. Talet på rusmiddelmissbrukarar som får eit godt tilbod, har auka dei siste åra. Ein aukar innsatsen til legemiddelassistert rehabilitering med 20 mill. kr, samtidig som 70 mill. kr til ulike til-

tak for å styrkja kommunane sin innsats og 10 mill. til styrking på bustadsektoren vil gi auka livskvalitet og verdigheit for våre mange rusmiddelavhengige.

Venstres sosiale ansvar stoppar ikkje ved Grense-Jakobselv. Auken i bistandsmidlar for å hjelpa menneske i stor naud er ei viktig sak for Venstre.

Eg kunne ha nemnt mange andre kapittel som viser at Venstre har fått gjennomslag for mange av sine prioriterte satsingar, bl.a. 500 mill. kr til kompetanseheving for lærarar. Men den viktigaste jobben som Samarbeidsregjeringa har i høve til sitt budsjett, nemleg kampen mot arbeidsløysa og det å bidra til å skapa nye, framtidsetta arbeidsplassar, håper eg òg er eit mål for Stortinget under behandlinga av dette statsbudsjettet.

Steinar Bastesen (Kp) [11:31:49]: Rammetilskuddet til kommunene er økt med 2 milliarder kr. Det dekker ikke utgiftsøkningen til kommunene. Kommuneøkonomien bør styrkes mer enn det som foreslås av Regjeringen. Ellers vil skattebelastningen bare skyves over på folks hjem og bolig ved at eiendomsskatten på bolig økes.

Regjeringen vil innføre moms på salg av brukte varer. Det betyr at man har betalt moms én gang, men så skal man betale moms for andre gang. Det foreslås en generell momsøkning på 1 pst. på alle felt. I stedet for å øke momsen burde den blitt senket. Det er litt rart at man skal betale moms på maten man pakker i seg, og at den øker etter hvert. Enkelte kommunale avgifter som man betaler til kommunen, er momsbelagt. Altså: Staten skal tjene penger på at folk betaler en avgift til kommunene, en avgift som allerede er høy nok.

Det foreslås å innføre en kontrollavgift for fiskeflåten på 19 mill. kr, som skal dekke forvaltningens kostnader knyttet til kontroll av fiskerierne. Hvor blir det da av de pengene som blir trekt inn, som skulle dekke forvaltningens utgifter til kontroll? Hvor blir det av de pengene? Skal de gå i statskassa, i det svarte hull? Regjeringen vil også at avgiften hjemles i en ny lov om saltvannsfiskerierne. Kystpartiet går imot det.

Gebyr på merkeregisteret er nå foreslått til 20 mill. kr. Det det skal betales for, ble tidligere gjort gratis av merkevesenets tilsynsmann. Nå skal altså fiskerne betale 20 mill. kr for det som før var gratis. Det er ikke særlig sosialt.

Tennene er en del av kroppen, men ifølge refusjonsordningen er de ikke en del av kroppen. Det er mange som ikke har råd til å få stelt tennene sine, for det går ikke under refusjonsordningen og det går ikke over frikortet. Man skulle nesten tro at tennene var en del av kroppen – de er jo det. Alle som sitter her i denne salen, har jo tenner, tror nå jeg da.

Fiskeridirektoratet får 10 mill. kr ekstra. Likevel spørker det for Lofotoppsynet, som ble opprettet i 1873 av flinke folk for å få orden på Lofothavet. Nå skal ikkekvalifiserte folk inn i den etaten. Før måtte man være skipper for i det hele tatt å kunne være om bord på en oppsynsbåt. Nå skal de altså bemannes med egne inspektører. Nå er navigasjonskravet fjernet, men likevel får de 10 mill. kr.

Statens vegvesen – nå heter det jo ikke Statens vegvesen lenger, det heter Mesta – har fått 250 mill. kr ekstra på landsbasis. Det er for lite, og det vil ikke ivareta den investerte kapital og infrastruktur vi allerede har. Det er riktig at næringslivet slåss for bedre veger. Det ville vært det beste de kunne fått i julegave. Men å stable vekk pengene i utlandet, det gjør vi. Petroleumsfondet vokser, men vi har ikke råd til å ivareta vår egen infrastruktur. Merkelig, spør du meg. Vi har gjort det før. På begynnelsen av 1900-tallet hadde vi 50 mill. kr i Statens reservefond. Hvor ble det av de pengene? De forsvant i 1923, da fondet ble oppløst, og da var det halvert, på 20 år. Har noen hørt det før? Det fondet var plassert i sikre papirer og statsobligasjoner. Har vi hørt det før? Ja, det har vi.

Kystpartiet mener at ferjene i landet burde være gratis. En takstøkning på 3,6 pst., som er foreslått, er ikke særlig lurt. Vi har foreslått her i Stortinget at det skulle være gratis ferjer, og vi fikk det nedstemt.

184 mill. kr som er foreslått til rassikring, er for lite. Hver eneste høst- og vårdag lever folk i utkantene med utrygge veger, og det er ikke tilfredsstillende.

Vi er imot åpen anbudsrunde på hurtigruta, for den skal være norsk. Hvis den ikke er norsk, kan ikke vi i denne salen slåss for hurtigruta.

Statsråd Per-Kristian Foss [11:37:17]: Etter å ha lyttet til debatten registrerer jeg at det er mange gode forslag til endringer av budsjettet, men rammene blir jo ikke noe større av den grunn. Jeg legger til grunn at bl.a. SVs leder nylig har uttalt at det skattenivået hun synes er fornuftig å regjere på grunnlag av i fire nye år, hvis stortingsvalget gir grunnlag for det, altså fra 2005, er det skattenivået som Regjeringen nå har foreslått. Det uttalte hun så sent som i en debatt i «Holmgang» den 1. september. Da kan vi jo si at det ikke er veldig stort rom for de påplussinger som har gått gjennom mange innlegg. Summert opp har det gått løfter om nye milliarder uten at noen har pekt på inndekning for det. Det er vel kanskje naturlig i en tidlig fase av en budsjettdebatt, men det blir ikke noe mindre krevende i en videre prosess av den grunn.

La meg bare ta en konkret sak og si i forhold til barnehageforliket at vi følger opp forliket, men forliket forutsetter at det er tilnærmet full dekning når makspris 2 skal innføres. Det er det ikke. Derfor prioriterer vi å oppnå tilnærmet full dekning, slik at det skal bli mulig på et senere tidspunkt, men så fort som mulig, å innføre makspris 2.

En generell trend i kritikken fra opposisjonspartiene, til venstre for Regjeringen iallfall, har vært begrepet «usosal prioritering». Jeg vil sterkt bestride det som en karakteristikk av et budsjett der vi bruker milliarder på områder som helse, internasjonal bistand, satsing på psykiatri, opptrapping av en fattigdomspakke som har blitt ganske stor etter hvert, og en meget sterk skolesatsing. Hvorfor trekker jeg skolesatsing inn i denne sammenheng? Jo, fordi skolen er et av de virkemidler vi har i samfunnet til å gi alle, uavhengig av sosial, økonomisk eller kulturell bakgrunn, en mulighet til å komme seg frem i samfunnet, til å skape seg en plattform og til å lyk-

kes i jobb og i utdanning. Derfor er det et viktig trekk også ved den sosiale profilen i budsjettet.

Skattereformen har som mål å skape mer rettferdighet mellom dem som lever bare av lønnsinntekt, og dem som lever i en kombinasjon av lønnsinntekt og kapitalinntekt. Det er ingen fra opposisjonen som i denne debatten har pekt på alternativer til en slik omlegging, og jeg ser med interesse frem til hva som måtte komme frem i løpet av prosessen. Det er helt åpenbart at vi iallfall er nødt til å forandre deler av dagens skattesystem, ikke minst som et ledd i våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Presidenten: Arbeidsordningskomiteen vil nå komme til å fastsette frister for budsjettbehandlingen. Når Stortinget nå er samlet, vil presidenten innstendig be komiteene så langt som mulig forsøke å overholde disse fristene, og det har sammenheng med at vi ønsker å få en fornuftig, rasjonell og god budsjettbehandling utover høsten. Hvis det er noen som tror at presidenten med dette bare henvender seg til finanskomiteen, er det feil. Dette gjelder alle komiteene.

Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til stats- og nasjonalbudsjettet for 2005 legges ut for videre behandling i et senere møte.

– Dette anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

- (4) Statsbudsjettet medregnet folketrygden og skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2005 (St.prp. nr. 1 (2004-2005))
- (5) Nasjonalbudsjettet 2005 (St.meld. nr. 1 (2004-2005))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes finanskomiteen
- (6) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Siv Jensen, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad om tiltak for å bekjempe kriminalitet (Dokument nr. 8:2 (2004-2005))
Enst.: Sendes justiskomiteen
- (7) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse – Ansvar og frihet (St.meld. nr. 49 (2003-2004))
- (8) Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om nye regler for å utstede turistvisum (Dokument nr. 8:95 (2003-2004))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes kommunalkomiteen
- (9) Forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Jorunn Ringstad om stopp og konsekvensutredning av forslaget om nedleggelse av trafikkstasjoner som en del av omleggingen av Statens vegvesen (Dokument nr. 8:1 (2004-2005))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen
- (10) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2003 (Dokument nr. 13 (2004-2005))
- (11) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parla-

- mentarikerkomiteen for 2003 (Dokument nr. 21 (2003-2004))
- Enst.: Nr. 7 og 8 sendes utenrikskomiteen
9. (12) Innberetning fra valgkomiteen om valg av et varamedlem til den utvidede utenrikskomite (S. nr. 1 (2004-2005))
10. (13) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2003-2004 (Dokument nr. 11 (2003-2004))
- Enst.: Nr. 9 og 10 vedlegges protokollen

Møtet hevet kl. 11.45.
